

KURT VAN DER ELST

De fuik van paranoia

TONEEL
Vergeef ons

Vergeef ons is een vrije toneelbewerking van de roman *May We Be Forgiven* van de Amerikaanse

schrijver A.M. Homes uit 2012, nu gespeeld door Toneelhuis Antwerpen en Toneelgroep Amsterdam. De hoofdpersoon is Harry Silver, historicus. We volgen hem van de ene Thanksgiving (laatste donderdag in november) naar de volgende. Zijn broer George veroorzaakt een auto-ongeluk, met dodelijk slachtoffer. Harry belandt in bed bij zijn schoonzus. Die vervolgens door George wordt doodgeslagen. Waarna Harry's broer in een inrichting belandt. En Harry zelf er enkele nieuwe gezinsleden bij krijgt. Verraden heb ik met deze mededelingen niks. Het gaat in *Vergeef ons* niet om het wát maar om het hóe. De fabel is een stripverhaal in het tempo en met de inhaalbewegingen van een Formule 1-race. De toeschouwer wordt het verhaal in 160 minuten (zonder pauze) binnen geknuppeld. Er is geen ontkomen aan. De ervaring is hallucinerend. De vorm is het teamwork van een mensencircus. Het resultaat is geestverruimende taalarchitectuur. De oerbron is het hoorspel. Belangrijkste inspiratiebron is de soap.

Door dat laatste zijn de voornaamste binnenkomers hier *deuren* en *telefoons*. De verteltechniek scharniert letterlijk in het bij anderen naar binnen vallen, overal met deur en gsm meteen in huis. En direct op tafel smijten wat er aan de hand is. Nieuw matras, naderend ontslag, insectenverdelging, adoptie, falende gezondheidszorg, de aanstaande vakantie. En niet te vergeten: Nixon, de 37ste president van de VS, het onderwerp waarin Harry als historicus is gespecialiseerd. De roman *Vergeef ons* werd geschreven tegen het eind van de eerste termijn van de meest open president in tijden – Obama. En gaat deels over de meest paranoïde president die Amerika na 1945 ooit heeft gehad. Dat is ook een onderliggend thema van boek en toneel-

bewerking. We worden met ons allen een fuik van paranoia in gejaagd. En wat hebben we daar in godsnaam te zoeken? Co-bewerker en regisseur Guy Cassiers treedt de neerslachtige materie dapper en bijna blijmoedig tegemoet.

Het technisch team is fabuleus. Jeroen Kenens als chef geluid voorop. In de spelersgroep kunnen Evelien Bosmans en Jip van den Dool niet genoeg geprezen worden. Zij *jongejanmen* (dat leg ik een andere keer uit) bijna dertig (!) personages bij elkaar, steeds met de opkomst en afgang van een windvlaag, maar met precies dát plezier waardoor je weer beseft dat kleine rollen niet bestaan en grote acteurs wel degelijk. Op het voortoneel spelen de twee acteurs met de meeste ervaringsjaren (Katelijne Damen en Lucas Vandervost) samen twee kinderen, het verbaasde 'koor' van buitenstaanders. Scherp, kalm, groots doen ze dat.

De voorstelling is boven alles de avond van Eelco Smits die Harry Silver vormgeeft. Nadat hij in *Song from Far Away* en *Uit het leven van marionetten* heeft uitgeblonken in de introverte registers, laat hij hier zien dat hij zeker ook in het fonkelend coloriet der uitbundigheid tot de grootste toneelspelers van zijn generatie behoort.

LOEK ZONNEVELD

Vergeef ons is deze week te zien in de Bourla Antwerpen, van 4 t/m 22 april in de Stadschouwburg Amsterdam, t/m 9 juni op tournee; toneelhuis.be en tga.nl

